

Spanning tussen omgevingsrecht en energierecht

Alexandra van Trigt, Ministerie KGG

Jacco Karens, AT Osborne

Hoe pak je dat op?

Onderwerpen

- 1 Introductie
- 2 In de praktijk
- 3 Analyse en discussie: wat gebeurt hier en waarom?
- 4 Juridische kaders
- 5 Voorbereiding regelgeving Rijk

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

2

In de praktijk

Omgaan met netcongestie

NOS Nieuws • Donderdag 10 juli, 16:44

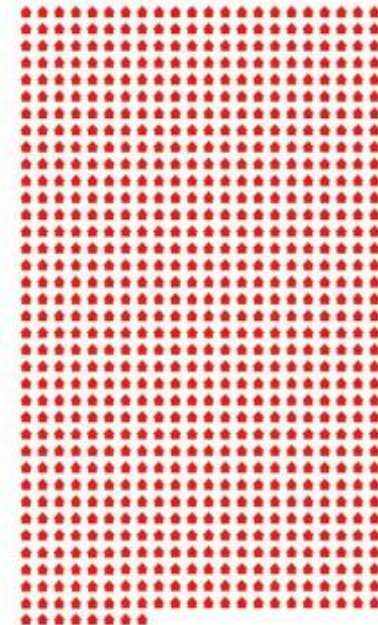
**Datacenter komt wel op overvol stroomnet,
school niet: hoe kan dat?**

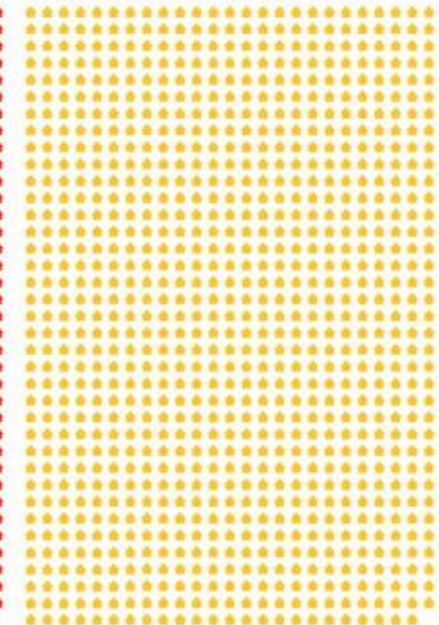
Stroomverbruik nieuw datacenter in Almere

♣ = stroomverbruik van 100 huishoudens

nieuw datacenter

alle huishoudens in Almere

Windesheim
♣♣

Regels over batterijen

Artikel 2.x Vergunningplicht

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een energieopslagsysteem met een capaciteit van 1 MWh of meer te bouwen, aan te leggen en te exploiteren.

Artikel 3.x Beoordelingsregels

De omgevingsvergunning wordt in ieder geval geweigerd als:

a. De activiteit de verduurzaming van

bedrijfsactiviteiten verhindert;

b. De activiteit niet voorziet in een plaatselijke behoefte van vraag en aanbod van elektriciteit;

c. De activiteit, mede vanwege de effecten op de netbalancing en netcongestie, de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied verhindert.

De energietoets

De motivering van een omgevingsplan bevat een **energieparagraaf** met daarin een verslag van het inventariserend overleg tussen de systeembeheerder en de initiatiefnemer of de gemeente, waarin weergegeven wordt hoe de ontwikkeling:

het elektriciteitsnet zo min mogelijk belast; en

past binnen de energie-infrastructuur van de systeembeheerder.

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

3

Wat gebeurt hier en
waarom?

Omgaan met schaarste

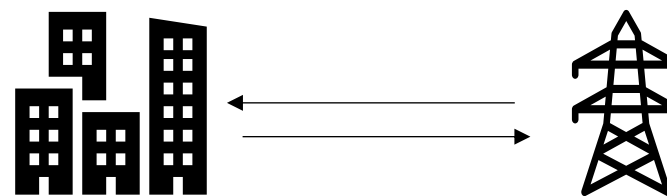
Maatschappelijke opgaven ↔ Schaarste op het net

- > Uitvoerbaarheid van activiteiten in de fysieke leefomgeving;
- > Informatiebehoefte van gemeenten en provincies;
- > Daarmee behoefte aan advies van de netbeheerder als deskundige;
- > Zorgen over bijdrage aan netcongestie (specifiek bij batterijen);
- > Groeiende vraag om regie of anderszins passende interventies.
- > Coördinatie en ruimtelijke afstemming bovenregionaal.

Sturing op fysieke leefomgeving én energiesysteem

- > Energiesysteem sterker sturend op de ruimtelijke ordening (en andersom).
- > Locaties zijn daarin belangrijk, maar ook wat er binnen het energiesysteem op die locaties wordt gedaan (opwek, opslag, afname, invoeding etc.)
- > Dat “wat” is dynamisch en wordt ook aangestuurd door andere actoren (tarieven, contractuele voorwaarden.)
- > Sturing via de fysieke leefomgeving is gebaat bij vroegtijdige signalering van knelpunten (bijvoorbeeld via omgevingsbeleid).

Afstemming en coördinatie

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

4

Juridische kaders

Kaders omgevingsrecht

- > Gericht op de fysieke leefomgeving en op activiteiten die gevolgen hebben voor de fysieke leefomgeving.
- > Uitgangspunt van een integrale benadering van de fysieke leefomgeving.
- > Specifiek omgevingsplan: moet leiden tot een evenwichtige functietoedeling van functies aan locaties voor het gemeentelijk grondgebied.
- > Verdeling van schaarse ruimte.
- > Brede belangenafweging.
- > Toelaten bouw- en gebruiksmogelijkheden op basis van vooraf bepaalde parameters/randvoorwaarden.
- > Ruime tijdshorizon (meer dan 10 jaar).

Kaders energierecht

In hoge mate geregeld door Europese kaders.

- › Vrije markttoegang; keuzevrijheid producenten en afnemers, leverancierskeuze...
- › Non-discriminatoire toegang tot het net.
- › Netbeheerders moeten aansluit- en transportverzoeken in behandeling nemen.
- › Methoden en voorwaarden worden exclusief vastgesteld door onafhankelijke toezichthouder ACM, zonder politieke bemoeienis.
- › Kader voor omgang met schaarse netcapaciteit (o.a. via Codebesluiten, prioriteringskader).

Rollen van overheden en netbeheerders

(Decentrale) overheden	Netbeheerders
Ruimtelijke ordening	Beheer en ontwikkeling van elektriciteitsnet
Brede maatschappelijke belangenafweging	Aansluiten van klanten op het net (non-discriminatoire) en transport van elektriciteit
Reguleren activiteiten met gevolgen voor de fysieke leefomgeving	Congestiemanagement
Ruimtelijke inpassing energie-infrastructuur	Aanleg energie-infrastructuur op basis van o.a. investeringsplannen
> Ruimtelijke ordening bepaalt mede waar energieafnemers en –invoeders zich vestigen.	> Overeenkomst bepaalt voorwaarden gebruik elektriciteitsnet.

Congres Regionale Energie en Lokale Warmte 29 oktober 2025

Samenloop kaders

- › Energie-intensieve bedrijven zijn enkel toegestaan op locaties waar zij realisatie van woningbouw niet hinderen

Samenloop kaders

- > De gemeente bepaalt in het omgevingsplan dat een grootschalige batterij alleen is toegestaan als deze congestieneutraal wordt gebruikt.
- > Onderscheid tussen ruimtelijke en energetische voorwaarden.

Samenloop kaders

- › Zonnepark alleen toelaatbaar als sprake is van aantoonbare afstemming tussen vraag en aanbod.

Ministerie van Klimaat en
Groene Groei

5

Vorbereiding regelgeving Rijk

“Omgevingsrechtelijke sturing energiesysteem”

- > De energietransitie en netcongestie vragen om een betere afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en het energiesysteem.
- > In de praktijk wordt hier al volop aan gewerkt: integraal programmeren, energievizies, beleid voor batterijen, energietoets, netbewust bouwen...
- > De ontmoeting tussen omgevingsrecht en energierecht leidt tot nieuwe vragen over juridische mogelijkheden, óók bij het Rijk.
- > Wetgeving door het Rijk in de maak om meer samenhang te brengen tussen ruimtelijke ordening (Omgevingswet) en energiesysteem (Energiewet).

Decentrale regels onder de Energiewet

Het stellen van regels over de energievoorziening door provincies en gemeenten wordt (vooralsnog) beperkt door het energierecht.

Amendement Flach en Koekkoek: bij AMvB gevallen aanwijzen waarin provincies en gemeenten wél regels kunnen stellen.

Artikel 6.12 Energiewet

1. Provinciale staten en de gemeenteraad zijn niet bevoegd het produceren, transporteren, opslaan of leveren van elektriciteit of gas in het belang van de energievoorziening aan regels te binden.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op het door provinciale staten of de gemeenteraad stellen van regels in het belang van de energietransitie in bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te bepalen gevallen en onder daarbij te bepalen voorwaarden.

3. (...)

Motie wettelijke verankering energietoets

2 oktober 2025

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat woningbouw, mobiliteit en industriële verduurzaming afhankelijk zijn van robuuste en tijdige energie-infrastructuur, maar dat er nog onvoldoende regie en afstemming plaatsvindt over de ruimtelijke impact van dergelijke projecten;

overwegende dat een wettelijk verankerde energietoets, te weten het vroegtijdig inzichtelijk maken van de benodigde energievoorziening bij ruimtelijke planvorming, kan bijdragen aan vroegtijdige afstemming, het voorkomen van knelpunten en versnelling van procedures;

verzoekt de regering om de voorbereidingen te treffen voor het wettelijk verankeren van een energietoets, zodat in een vroeg stadium inzichtelijk wordt gemaakt welke energie-infrastructuur op welke plek nodig is, op een wijze die uitvoerbaar is voor netbeheerders,

en gaat over tot de orde van de dag.

Grinwis

Peter de Groot

Wijziging Omgevingswet

- > Doel (1): Een heldere grondslag voor overheden om de energie-infrastructuur mee te wegen in ruimtelijke besluitvorming op grond van de Omgevingswet, náást andere belangen in de fysieke leefomgeving.

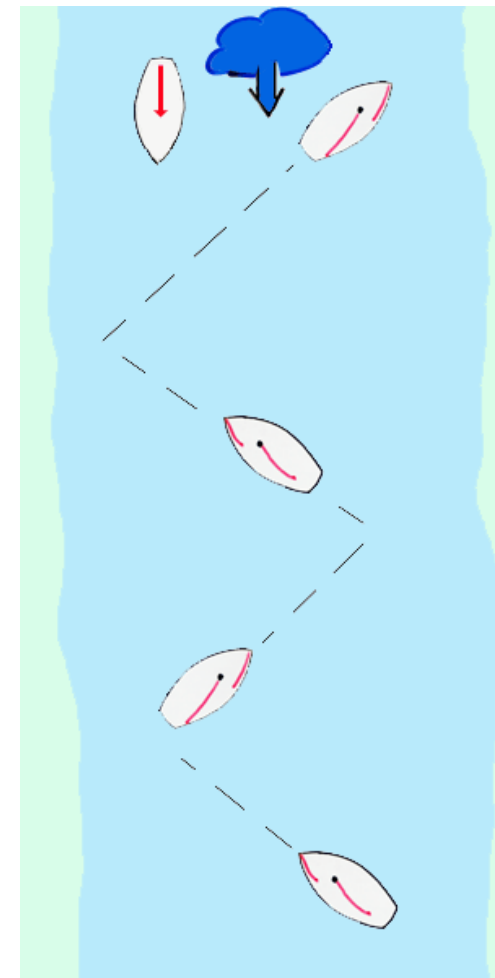

- > Doel (2): Verduidelijken grenzen en beleidskaders op grond van het energierecht.

Laveren tussen omgevingsrecht en energierecht. Hoe pak je dat op?

- > Denk goed na over de doelen die je wilt bereiken en welke sturingsvorm daarbij het meest passend is.
- > Goede data en scenario's zijn de basis voor het maken van ruimtelijke keuzes. En dus ook bij de motivering daarvan.
- > Zoek de samenhang met de fysieke leefomgeving en bestaande ruimtelijke bevoegdheden.
- > Wees je bewust van de uitgangspunten en rechten op grond van het energierecht waaronder de vrije energiemarkt, toegang tot het net en de wettelijke rol van netbeheerders.

Bedankt!